



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 716/2025-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Jurajom Panigajom, PhD., advokátom, Kováčska 28, Košice, proti uzneseniu Okresného súdu Prešov č. k. 9C/23/2021-385 zo 16. júna 2025 a proti uzneseniu Okresného súdu Prešov č. k. 9C/23/2021-401 z 25. augusta 2025 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 13. októbra 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením okresného súdu vydaným vyšším súdnym úradníkom (ďalej len „VSÚ“) o uložení súdneho poplatku a uznesením okresného súdu vydaným sudcom o zamietnutí jej návrhu na doplnenie uznesenia o výške trov konania a o zamietnutí jej sťažnosti proti už uvedenému uzneseniu označenými v záhlaví tohto rozhodnutia. Navrhuje napadnuté uznesenia zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň navrhuje, aby jej ústavný súd priznal náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola žalobkyňou v konaní o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“) na okresnom súde vedenom pod sp. zn. 9C/23/2021. Okresný súd rozsudkom z 12. decembra 2022 vyporiadal BSM a sťažovateľke priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, po jeho právoplatnosti okresný súd rozhodol uznesením vydaným VSÚ zo 4. decembra 2024 o výške trov konania tak, že žalovanému uložil povinnosť nahradiť sťažovateľke trovy prvoinštančného konania vo výške

7 364,08 eur a odvolacieho konania vo výške 791,73 eur. Následne po právoplatnom skončení konania napadnutým uznesením vydaným VSÚ okresný súd uložil sťažovateľke zaplatiť súdny poplatok za vyporiadanie BSM podľa § 2 ods. 1 písm. b), § 6 ods. 1 a § 7 ods. 8 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) a položky č. 6 písm. b) sadzobníka súdnych poplatkov (za vyporiadanie BSM) v sume 5 505 eur (cena všetkých vecí patriacich do BSM je 367 000 eur, poplatok vo výške 3 % z tejto sumy je 11 010 eur, poplatníkom sú obe strany sporu, sťažovateľka je preto povinná uhradiť jednu polovicu tejto sumy). Sťažovateľka podala proti tomuto uzneseniu sťažnosť a zároveň podala aj návrh na vydanie dopĺňacieho uznesenia o výške trov konania, namietajúc uloženie povinnosti uhradiť polovicu súdneho poplatku napriek tomu, že jej bol priznaný nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu, o ktorých rozhodol okresný súd napadnutým uznesením tak, že návrh aj sťažnosť zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Sťažovateľka namieta postup a rozhodnutie okresného súdu, ktorým jej priznal v rozhodnutí vo veci samej nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu, no následne jej uložil povinnosť uhradiť polovicu vyrubeneho súdneho poplatku za vyporiadanie BSM, ako aj odôvodnenie, podľa ktorého tak urobil z dôvodu, že si jeho náhradu výslovne neuplatnila.

4. Podľa sťažovateľky sa okresný súd odklonil od ustálenej judikatúry najvyšších súdnych autorít s odkazom na judikát R 14/1976. Na podporu záveru, že aj súdny poplatok za vyporiadanie BSM možno považovať za súčasť trov konania (aj keď nebol v čase rozhodovania vo veci samej vynaložený), uvádza, že nebol budúcim (len pravdepodobným) výdavkom, ale okresný súd mal o jeho existencii a výške vedomosť už v čase nadobudnutia právoplatnosti rozsudku vo veci. Súdny poplatok za vyporiadanie nemožno oddeliť od trov konania len preto, že je vyrubovaný až po skončení konania. Poukazuje aj na judikatúru, v zmysle ktorej právo na náhradu trov konania vzniká zo zákona a nemožno ho strane uprieť napr. preto, že si ho neuplatnila (II. ÚS 615/2021. IV. ÚS 20/2024).

5. Sťažovateľka v súlade s princípom právnej istoty očakávala, že okresný súd sám rozhodne pri vyrubení súdneho poplatku za vyporiadanie tak, že ho v plnom rozsahu uhradí neúspešný žalovaný (rovnako ako vo vzťahu k súdnemu poplatku za podanie žaloby). Rozhodujúcim nemôže byť poradie, v akom okresný súd vydal uznesenie o výške trov a uznesenie o vyrubení súdneho poplatku za vyporiadanie.

6. Napadnuté uznesenie je podľa sťažovateľky nedostatočne odôvodnené, keďže okresný súd sa obmedzil na konštatovanie, že súdny poplatok bol vyrubovaný v správnej výške a správnym povinným subjektom, a nevysporiadal sa s tvrdeniami sťažovateľky. Zároveň namieta, že poplatníkmi poplatku za vyporiadanie sú podľa zákona o súdnych poplatkoch obe strany sporu v konaní o vyporiadanie BSM alebo jedna z nich podľa rozhodnutia súdu. Okresný súd neodôvodnil, prečo aplikoval práve túto jednu z dvoch možností. K okresným súdom odkazovanému rozhodnutiu sp. zn. 29Odo/674/2001 uvádza, že je v rozpore s citovanou judikatúrou ústavného súdu (právo na náhradu trov vzniká zo zákona), a zároveň podporuje

jej argumentáciu, že súčasťou náhrady trov konania môže byť aj súdny poplatok, ktorý ešte nebol zaplatený.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľky spočíva v námietke, že jej okresný súd uložil povinnosť uhradiť jednu polovicu vyrubeného súdneho poplatku za vyporiadanie BSM napriek tomu, že jej v rozsudku vo veci samej priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, a tým zasiahol do jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

8. Pokiaľ ide o napadnuté uznesenie okresného súdu vydané VSÚ, ústavný súd pripomína, že ho na základe sťažnosti sťažovateľky (a jej návrhu na vydanie doplnacieho uznesenia o výške trov) už preskúmal okresný súd a rozhodol napadnutým uznesením vydaným sudcom, a z tohto odôvodnenia vyplýva, že sťažovateľka v sťažnosti a návrhu uplatnila obdobnú zásadnú námietku (súdny poplatok za vyporiadanie BSM je súčasťou trov konania a ich náhrada jej bola priznaná v celom rozsahu) ako v ústavnej sťažnosti.

9. O ochrane základných práv a slobôd sťažovateľky v súvislosti s napadnutým uznesením vydaným VSÚ tak bol príslušný rozhodovať okresný súd obsadený sudcom, ústavný súd preto sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako neprípustnú.

10. Okresný súd napadnutým uznesením vydaným sudcom (ďalej len „napadnuté uznesenie“) zamietol návrh sťažovateľky na doplnenie uznesenia o výške trov a jej sťažnosť proti uzneseniu o vyrubení súdneho poplatku za vyporiadanie BSM.

11. Ústavný súd v úvode pripomína, že v prípade trov a súdnych poplatkov realizuje meritórny prieskum výnimočne, ak je vo veci nepochybný ústavný rozmer a je potrebné, aby svojou interpretáciou do právnych vzťahov vstúpil (III. ÚS 357/2020). Je vecou judikatúry všeobecných súdov, aby vymedzila kritériá, z ktorých bude pri aplikácii zákonných ustanovení týkajúcich sa súdnych poplatkov vychádzať (porov. I. ÚS 610/2022).

12. Po preskúmaní stručného odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu ústavný súd konštatuje, že okresný súd reagoval na podstatný argument sťažovateľky (že s ohľadom na jej priznaný nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu mala byť povinnosť uhradiť súdny poplatok za vyporiadanie BSM uložená v celom rozsahu žalovanému) vo vzťahu k jej návrhu na vydanie doplnacieho uznesenia iba tým, že si ho neuplatnila vo vyúčtovaní trov konania. Inak (vo vzťahu k sťažnosti) len konštatoval správnosť výšky a poplatníka vyrubeného súdneho poplatku. V tejto súvislosti zdieľa rozčarovanie sťažovateľky nad kvalitou odôvodnenia napadnutého uznesenia.

13. Ústavný súd sa vzhľadom na svoj zdržanlivý prístup k rozhodnutiam o súdnych poplatkoch zameril na posúdenie intenzity väd napadnutého uznesenia, teda či ho môže považovať za arbitrárne a zjavne neodôvodnené, teda také, pri ktorom všeobecný súd prekročil rozumné medze

výkladu zákona o súdnych poplatkoch, a tak sťažovateľku zaťažil povinnosťou zaplatiť súdny poplatok, ktorá zo zákona ani na základe zákona z iného všeobecne záväzného predpisu nevyplýva (porov. I. ÚS 629/2017). Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody.

14. Podľa § 2 ods. 1 písm. b) zákona o súdnych poplatkoch poplatníkom sú obe strany sporu v konaní o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov alebo jedna z nich podľa rozhodnutia súdu.

15. Podľa § 5 ods. 1 písm. g) zákona o súdnych poplatkoch poplatková povinnosť vzniká v ostatných prípadoch nadobudnutím právoplatnosti rozhodnutia súdu, ktorým sa povinnosť zaplatiť poplatok uložila v súvislosti s rozhodnutím vo veci samej.

16. Podľa ustanovení položky 6 písm. a) a b) sadzobníka súdnych poplatkov zákona o súdnych poplatkoch (v znení účinnom v čase vydania napadnutého uznesenia) súdny poplatok predstavuje zo žaloby o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov sumu 100 eur a za vyporiadanie BSM z predmetu konania, ak sa konanie skončilo rozsudkom, 3 % a ak sa konanie skončilo súdnym zmiernom, 1 %, najmenej 100 eur, najviac 25 000 eur.

17. Konanie o vyporiadanie BSM je podľa položky 6 písm. a) a b) zákona o súdnych poplatkoch spoplatnené v dvoch fázach. V prvej fáze – do právoplatného skončenia konania vo veci samej – súd vyrubuje súdny poplatok za žalobu (prípadne za odvolanie). V druhej fáze – po právoplatnom skončení konania o vyporiadanie BSM vzniká stranám sporu [§ 2 ods. 1 písm. b) zákona o súdnych poplatkoch] povinnosť zaplatiť súdny poplatok za vyporiadanie. Táto poplatková povinnosť je viazaná na predmet konania, ktorý je logicky ustálený až po právoplatnosti rozsudku alebo uznesenia o schválení súdneho zmiernu a je nezávislá od poplatkovej povinnosti v prvej fáze (porov. II. ÚS 52/2022). Podľa ústavného súdu v danej veci preto odňatie oslobodenia od súdnych poplatkov po právoplatnom skončení konania nemalo žiadnu súvislosť s vyrubovaním poplatkovej povinnosti za konanie o vyporiadanie BSM po právoplatnom skončení konania.

18. Konanie o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov je konaním, v ktorom majú účastníci na oboch stranách tak postavenie navrhovateľa, ako aj postavenie odporcu (*iudicium duplex*). Táto skutočnosť sa prejavuje najmä tým, že podaním návrhu navrhovateľa na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov súdom je uplatnené aj rovnaké právo odporcu, a taktiež jeho právo na súdnu ochranu v tejto veci. V prípade takéhoto návrhu (t. j. návrhu na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov) treba „navrhovateľom“ v zmysle § 96 Občianskeho súdneho poriadku rozumieť nielen navrhovateľa, ale aj odporcu. Na špecifickosť konania o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov reflektuje aj zákon o súdnych poplatkoch, v zmysle ktorého poplatníkom sú obaja účastníci v konaní o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov alebo jeden z nich podľa rozhodnutia súdu [§ 2 ods. 1 písm. c) zákona o súdnych poplatkoch v platnom znení] (porov. sp. zn. 7Cdo/154/2014, ktorého závery sú aplikovateľne aj po zmene právnej úpravy).

19. Pokiaľ ide o konkrétne okolnosti prejednávanej veci, ústavný súd v konaní o obdobnej ústavnej sťažnosti (inej sťažovateľky) považoval za nenáležitú argumentáciu týkajúcu sa náhrady trov

konania a konštatoval, že je potrebné mať na pamäti, že okresný súd rozhodoval o poplatkovej povinnosti, a nie náhrade trov konania. Skutočnosť, že uhradený súdny poplatok tvorí súčasť trov konania, je vzhľadom na predmet rozhodovania irelevantná, rovnako ako aj skutočnosť, že sťažovateľke bola priznaná náhrada trov konania v plnom rozsahu. Uloženie poplatkovej povinnosti podľa názoru ústavného súdu nemožno stotožňovať s náhradou trov konania. V tejto súvislosti je tiež potrebné konštatovať, že na základe predmetného uznesenia sťažovateľke a žalovanému bola uložená povinnosť (spoločne a nerozdielne, pozn.) uhradiť súdny poplatok, avšak až po uhradení súdneho poplatku sťažovateľkou by bolo možné hovoriť o vzniku trov konania a nároku na ich náhradu. Z povahy predmetu konania o vyporiadanie BSM, v ktorom sa vyporiadávajú spoločné práva a povinnosti bývalých manželov, je toto vyporiadanie spoločného majetku v záujme oboch strán konania, preto je aj v súlade s elementárnou spravodlivosťou, že poplatková povinnosť je koncipovaná ako spoločná (II. ÚS 19/2021). V tejto veci ústavný súd odkázal na odôvodnenie napadnutého uznesenia – *„Pretože žalobou podanou jednou stranou konania sa uplatňuje vyporiadanie spoločných práv a povinností, za vyporiadanie BSM, t. j. meritórne rozhodnutie súdu o predmete konania, kedy je predmet konania už definitívne určený, sa platí ďalší poplatok podľa položky 6 písm. b) Sadzobníka súdnych poplatkov a tento poplatok platia obe strany sporu alebo jedna z nich podľa rozhodnutia súdu. Prípadoch, kedy by prichádzalo do úvahy určenie tejto následnej poplatkovej povinnosti len jednej strane je výnimkou z uvedeného pravidla a typickým príkladom je oslobodenie od súdneho poplatku druhej strany konania. V danej veci žiadna zo strán nebola od súdneho poplatku oslobodená a za takú výnimočnú situáciu, ktorá by odôvodňovala určenie poplatkovej povinnosti v celom rozsahu iba žalovanému, súd nepovažoval priznanie náhrady trov konania žalobkyni...“*.

20. Napriek výhradám k odôvodneniu napadnutého uznesenia okresného súdu ústavný súd nevzhladá dôvod odkloniť sa od už prezentovaných záverov, že nemožno považovať za nespravodlivú (spravidla) spoločnú poplatkovú povinnosť výslovne zakotvenú v § 2 ods. 1 písm. b) zákona o súdnych poplatkoch v spojení s položkou 6 písm. b) sadzobníka súdnych poplatkov, vychádzajúcu zo špecifického charakteru konania o vyporiadanie BSM, v situácii, keď v okolnostiach prejednávanej veci okresný súd nepovažoval za výnimku z tohto pravidla priznanie náhrady trov konania sťažovateľke v rozhodnutí vo veci samej.

21. Zároveň ústavný súd považuje v okolnostiach prejednávanej veci za vhodné aplikovať princíp racionality. Zdôrazňuje, že jeho úlohou nie je perfekcionisticky „prerábať“ konanie pred všeobecnými súdmi, a to aj keby k nim urobeným čiastkovým procesným úkonom mal výhrady. V súlade s princípom racionality nepovažuje za hospodárne rušiť napadnuté uznesenie všeobecného súdu len pre účely jeho doplnenia v prípadoch, keď by odstránenie tohto procesného nedostatku nebolo spôsobilé ovplyvniť situáciu sťažovateľky v jej prospech. Neprístupuje k vyhovaniu sťažnosti v prípadoch, keď zo strany orgánov verejnej moci síce k určitému pochybeniu došlo, avšak jeho intenzita a existujúca príčinná súvislosť medzi namietaným porušením ústavou garantovaného práva a jeho dôsledkami na spravodlivosť procesu ako celku nemala podstatný dosah. Keďže nie každé porušenie zákona zo strany orgánu verejnej moci má automaticky za následok porušenie ústavou garantovaného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

22. Z týchto dôvodov ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. decembra 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu